

PRVÁ HLAVA

POSTUP PRED ZAČATÍM TRESTNÉHO STÍHANIA

Všeobecne k postupu pred začatím trestného stíhania

Postup pred začatím trestného stíhania predstavuje prvé štádium predsúdneho konania. Zo svojej povahy predstavuje postup pred začatím trestného stíhania fakultatívne štádium trestného konania, čo znamená, že nie je povinnou súčasťou každého prebiehajúceho trestného konania.

Postupom pred začatím trestného stíhania rozumieme procesný postup orgánov činných v trestnom konaní (prokurátora alebo policajta), ktorý spočíva v prijímaní trestných oznámení a iných podnetov o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že došlo k spáchaniu trestného činu, v preskúmaní obsahu trestných oznámení a iných podnetov o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu, v rozhodovaní o spôsobe ďalšieho postupu a vo vybavení vecí. Vybavením vecí v štádiu postupu pred začatím trestného stíhania sa rozumie rozhodnutie niektorým zo spôsobov podľa § 197 ods. 1 alebo 2 TP.

Ak z obsahu prijatého trestného oznámenia alebo z obsahu iného podnetu o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu je bez ďalšieho zrejmé, že postup pred začatím trestného stíhania neprichádza do úvahy, ustanovenia prvej hlavy druhej časti Trestného poriadku sa ďalej nepoužijú, procesný postup nimi upravený orgány činné v trestnom konaní nerealizujú a priamo sa začne štádium prípravného konania.

§ 196

(1) Trestné oznámenie sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Prokurátor a policajt o podanom trestnom oznámení bez meškania upovedomia Úrad špeciálnej prokuratúry, ak sa týka pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu, a Európsku prokuratúru, ak sa týka pôsobnosti Európskej prokuratúry. O prijatí trestného oznámenia podaného poškodeným vydá prokurátor alebo policajt písomné potvrdenie, ktoré musí obsahovať čas a miesto podania, označenie orgánu, ktorý trestné oznámenie prijal, a základné skutočnosti trestného oznámenia. Ak bolo trestné oznámenie podané poškodeným ústne, prokurátor alebo policajt poskytne na žiadosť poškodeného odpis zápisnice o oznámení.

(2) Ak prokurátor alebo policajt po prijatí trestného oznámenia zistí, že je potrebné ho doplniť, doplnenie vykoná výsluchom oznamovateľa alebo poškodeného alebo vyžiadaním písomných podkladov od oznamovateľa alebo od inej osoby alebo orgánu príslušný prokurátor alebo príslušný policajt tak, aby mohol rozhodnúť podľa § 197 alebo § 199 v lehote do 30 dní od prijatia trestného oznámenia. Prokurátor alebo policajt môže vypočuť osobu, ktorú na základe trestného oznámenia alebo iného podnetu je potrebné vypočuť k okolnostiam nasvedčujúcim, že mala spáchať trestný čin. Táto osoba má právo odoprieť výpoveď, ak by výpoveďou spôsobila nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, alebo svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pocítovala ako vlastnú ujmu, nesmie však byť vypočúvaná v prípadoch ustanovených v § 129. Túto osobu treba počuť o následkoch krivého obvinenia. Vypočúvaná osoba má právo na právnu pomoc

advokáta. Na predvolanie a predvedenie tejto osoby alebo oznamovateľa sa primerane použijú ustanovenia § 128.

(3) Fyzická osoba, ktorá má trvalé bydlisko v Slovenskej republike a bola poškodená trestným činom spáchaným v inom členskom štáte Európskej únie, je oprávnená podať trestné oznámenie príslušnému orgánu podľa tohto zákona, ak tak nemohla urobiť v členskom štáte Európskej únie, v ktorom bol trestný čin spáchaný, alebo ak ide o zločin, ak tak urobiť nechcela.

(4) Prokurátor alebo prostredníctvom prokurátora policajt, ktorému bolo trestné oznámenie podľa odseku 3 doručené a nie je príslušný vo veci konať, bez meškania postúpi trestné oznámenie príslušnému orgánu toho členského štátu Európskej únie, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

Súvisiace ustanovenia:

§ 1 až 3, § 10, § 14, § 22a, § 46 až 49, § 53 až 54a, § 58, § 62, § 63, § 128, § 129, § 131 až 140, § 197 až 199

Súvisiace právne predpisy:

Ústava; Trestný zákon; zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore; zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky; zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre; zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine; zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov; zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb; zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov; vyhláška č. 618/2005 Z. z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi

Súvisiace medzinárodné právne predpisy:

Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (oznámenie č. 550/1992 Zb.); Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (oznámenie č. 313/2000 Z. z.); nariadenie Rady (EÚ) č. 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry; rámcové rozhodnutie Rady 2009/948/SVV z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní

K ods. 1

V úvodnej vete § 196 ods. 1 TP je vymedzený okruh subjektov oprávnených prijať trestné oznámenie. Týmto osobami sú prokurátor a policajt. Osobitným spôsobom podania trestného oznámenia prokurátorovi je podanie trestného oznámenia prostredníctvom súdu, a to ústne do zápisnice. V takomto prípade platí, že ak bola zápisnica o ústnom podaní trestného oznámenia spísaná na súde, pošle ju súd bez odkladu prokurátorovi.

K pojmu „prokurátor“ pozri bližšie napríklad § 10 ods. 1 TP, ako aj k tomuto ustanoveniu prislúchajúci komentár.

K pojmu „policajt“ pozri bližšie § 10 ods. 7 TP, ako aj k tomuto ustanoveniu prislúchajúci komentár.

Policajt a prokurátor majú povinnosť trestné oznámenie prijať, a to bez zreteľa na to, či sú vzhľadom na skutočnosti uvádzané v ňom zo strany oznamovateľa, miestne alebo vecne príslušným orgánom, oprávneným o trestnom oznámení konať. V takom prípade prokurátor alebo policajt odstúpi trestné oznámenie vecne a miestne príslušnému policajtovi. Pri posudzovaní, či vec, v ktorej bolo podané trestné oznámenie, patrí do vecnej príslušnosti policajta, je rozhodujúcim kritériom obsah podkladového materiálu, z ktorého sa má posúdiť právna kvalifikácia skutku.

K pojmu „trestné oznámenie“ primárne pozri bližšie § 62 ods. 2 TP, ako aj k tomuto ustanoveniu prislúchajúci komentár.

Judikatúra európskych súdov:

■ **Rozhodnutie ESEP z 27. januára 2007, Mika proti Švédsku, sťažnosti č. 31243/06:** Práva obvineného na obhajobu sú porušené v rozsahu, ktorý je nezlučiteľný s požiadavkami článku 6 Európskeho dohovoru vtedy, keď odsúdenie obvineného je založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na výpovediach svedka alebo svedkov, ktorých obvinený nemal možnosť vypočúvať alebo dať vypočúvať, či už v prípravnom, alebo súdnom konaní. (Podstatná časť právnej vety – *pozn. autora*)

Piaty diel Rozhodnutia v prípravnom konaní

Všeobecne k rozhodnutiam v prípravnom konaní

Poslednou fázou prípravného konania je fáza rozhodnutia vo veci (meritórne rozhodnutie, ktorým sa končí prípravné konanie). Po skončení vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania prichádzajú do úvahy viaceré meritórne rozhodnutia, ktoré majú spravidla formu uznesenia, a to v závislosti od toho, ktoré meritórne rozhodnutie možno na základe výsledkov vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania odôvodniť. Medzi meritórne rozhodnutia v prípravnom konaní možno zaradiť obžalobu (§ 234 až 236 TP) a dohodu o vine a treste (§ 232 a § 233 TP). Ide však o rozhodnutia *sui generis*, čo je vyjadrené aj tým, že sú upravené v inej hlave a diele Trestného poriadku. Meritórne rozhodnutia v prípravnom konaní sú vyhradené pre prokurátora okrem rozhodnutia o prerušení trestného stíhania, ktoré môže v prípade splnenia zákonných podmienok vydať aj policajt. Okrem toho môže policajt vydať aj rozhodnutie o zastavení trestného stíhania a rozhodnutie o postúpení veci, ak nebolo vo veci vznesené obvinenie. Za meritórne rozhodnutia v prípravnom konaní sa považujú meritórne rozhodnutia upravené v nasledujúcich ustanoveniach Trestného poriadku: postúpenie veci podľa § 214 TP, zastavenie trestného stíhania podľa § 215 TP, podmienené zastavenie trestného stíhania podľa § 216 a § 217 TP, podmienené zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného podľa § 218 a § 219 TP, zmier podľa § 220 až 227 TP a prerušenie trestného stíhania podľa § 228 a § 229 TP.

§ 214 Postúpenie veci

(1) Prokurátor alebo policajt postúpi vec inému orgánu, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom alebo iným správny deliktom alebo by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní.

(2) Policajt postúpi vec inému orgánu, iba ak vo veci nebolo vznesené obvinenie.

(3) Uznesenie o postúpení veci sa doručuje obvinenému a poškodenému a ak oznamovateľ nie je poškodeným, aj oznamovateľovi; uznesenie policajta sa najneskôr do 48 hodín doručí aj prokurátorovi.

(4) Proti uzneseniu podľa odseku 1 môže obvinený, poškodený a oznamovateľ podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Súvisiace ustanovenia:

§ 1, § 2, § 9, § 10, § 55, § 176 až 180, § 196 až 212

Súvisiace právne predpisy:

Ústava; Trestný zákon; zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch; zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb

Súvisiace medzinárodné právne predpisy:

Európsky dohovor

K ods. 1

Ustanovenie odseku 1 upravuje podmienky, kedy prokurátor alebo policajt vec postúpi na vybavenie inému orgánu. Z dikcie vyplýva, že **prokurátor alebo policajt postúpi vec inému orgánu, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom alebo iným správnym deliktom alebo by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní.**

Na postúpenie veci treba teda objasniť skutočnosť, či skutok je alebo nie je trestným činom, a až následne posúdiť, či skutok nie je priestupkom, iným správnym deliktom alebo či by nemohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní. Pri posudzovaní, či skutok je alebo nie je trestným činom, treba na základe zadovážených dôkazov zvažovať rôzne dôvody, napríklad že skutok nenapĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu alebo že zanikla trestnosť činu. V prípade prečinu treba zisťovať, či je závažnosť skutku nepatrná alebo pri mladistvých malá, kedy treba uplatniť materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 alebo § 95 ods. 2 TZ.

Ak po vykonaní všetkých dosiahnuteľných dôkazov časť dôkazov viny obvineného z trestného činu potvrdzuje, časť dôkazov ju však vyvracia, prokurátor nemôže vec postúpiť inému orgánu, ale je povinný podať obžalobu, aby o tejto otázke rozhodol súd.

Postúpenie veci inému príslušnému orgánu je možné len vtedy, ak neuplynula lehota 2 rokov odo dňa spáchania skutku, ktorý bol posúdený ako priestupok. V prípade, ak uvedená lehota uplynula, prokurátor alebo policajt trestné stíhanie zastaví podľa § 215 ods. 1 písm. b) TP. Ak prokurátor alebo policajt postúpi vec, v ktorej nebolo vznesené obvinenie, táto skutočnosť nebráni v tom, aby sa v budúcnosti pokračovalo v trestnom stíhaní pre tento skutok. Napríklad na základe podnetu príslušného orgánu prokurátor posúdi konanie fyzickej osoby ako trestný čin a uloží policajtovi, aby vo veci znova konal.

V prípade, ak prokurátor v prípravnom konaní postúpil vec, v ktorej bolo vznesené obvinenie, a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, v trestnom stíhaní možno pokračovať iba vtedy, ak sa uznesenie o postúpení veci zrušilo na základe postupu o mimoriadnom opravnom prostriedku. Do úvahy prichádza zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní podľa § 363 až 367 TP, dovolanie podľa § 368 až 392 TP, ako aj obnova konania podľa § 393 až 405 TP.

O postúpení veci rozhodujú prokurátor alebo policajt uznesením. Uznesenie musí okrem bežných formálnych náležitostí obsahovať aj obsahové náležitosti, pričom súčasťou výrokovkej časti musí byť skutková veta s opisom skutku, uvedením pôvodnej trestnoprávnej kvalifikácie, ako aj s uvedením administratívnoprávnej kvalifikácie skutku ako niektorého z administratívnoprávnych deliktov. V odôvodnení uznesenia musia byť uvedené právne a skutkové dôvody, z ktorých vyplýva, že nejde o trestný čin, ale o administratívnoprávny delikt.

K pojmu „vyšetrovanie“ pozri komentár k § 200 ods. 1 TP.

K pojmu „skrátené vyšetrovanie“ pozri komentár k § 202 a § 203 TP.

Priestupkom podľa § 2 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch sa rozumie zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovné

ŠTVRTÁ HLAVA

VEREJNÉ ZASADNUTIE

Všeobecne k verejnému zasadnutiu

Predmetom právnej úpravy obsiahnutej v štvrtej hlave tretej časti Trestného poriadku je verejné zasadnutie. Ide o jednu z troch základných foriem súdneho zasadania v rámci trestného konania. Okrem hlavného pojednávania, verejného zasadnutia a neverejného zasadnutia pozná Trestný poriadok aj svojou povahou osobitné postupy uplatňované pri rozhodovaní súdu (nemajúce povahu ani hlavného pojednávania, ani verejného zasadnutia, ani neverejného zasadnutia), ktoré sa dejú bez súdneho zasadnutia alebo v rámci súdneho zasadnutia. K týmto formám súdneho rozhodovania možno zaradiť rozhodovanie sudcu pre prípravné konanie o väzbe obvineného postupom podľa § 72 ods. 3 TP, rozhodovanie sudcu „od stola“ (*ex cathedra*), využívané napríklad v prípade rozhodovania trestným rozkazom (§ 353 TP) či samostatné rozhodovanie jedného člena senátu (predsedu senátu) o určitej otázke (napr. rozhodovanie predsedu senátu o námietke vo vzťahu k spôsobu vykonávania výsluchu obžalovaného podľa § 261 TP) v rámci niektorej z troch skôr zmienovaných foriem súdneho zasadnutia.

Verejné zasadnutie – ako už naznačuje jeho názov – je verejným zasadnutím súdu. Na verejné zasadnutie spravidla má (teda až na zákonom stanovené výnimky – k tomu pozri § 249 ods. 3 TP v spojení s § 298 TP) prístup verejnosť ako vopred neurčený a neurčitý okruh osôb, spravidla nemajúcich žiadne priame alebo nepriame spojenie s predmetom trestného konania.

Verejné zasadnutie ako forma zasadnutia súdu bolo zákonodarcom určené najmä na prejednávanie a rozhodovanie otázok, ktoré sú svojou povahou a významom bližšie sa otázkam viny a trestu, o ktorých súd rozhoduje primárne na hlavnom pojednávaní. Avšak v niektorých prípadoch súdy na verejnom zasadnutí rozhodujú aj priamo o otázkach viny a trestu (na základe návrhu prokurátora na schválenie dohody o vine a treste). Vo vzťahu k ďalším otázkam a opatreniam, pri ktorých súdy rozhodujú na verejnom zasadnutí, sem možno zaradiť napríklad rozhodovanie o odvolaní proti odsudzujúcemu alebo oslobodzujúcemu rozsudku, o ochranných opatreniach, o obnove konania, o predbežnom prejednaní obžaloby, o podmienenečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody atď. V zásade ide o rôznorodú skupinu otázok, ktoré nemusia vzájomne súvisieť. Najčastejšie ide o otázky, ktoré nadväzujú na rozhodnutia vydané súdom na hlavnom pojednávaní.

Na rozdiel od hlavného pojednávania, na ktorom súd rozhoduje na základe obžaloby, podkladom konania verejného zasadnutia môže byť aj iná skutočnosť (napr. sťažnosť, návrh prokurátora na schválenie dohody o vine a treste, odvolanie, návrh na povolenie obnovy konania, žiadosť o podmienenečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a pod.).

Keďže platí, že na verejnosť, konanie, začiatok a odročenie verejného zasadnutia sa primerane použijú ustanovenia o hlavnom pojednávaní, tak aj pri verejnom zasadnutí sa – vzhľadom na konkrétnu procesnú situáciu – uplatňujú zásady príznačné pre hlavné pojednávanie, ako sú obžalovacia zásada (§ 2 ods. 15 TP), zásada verejnosti (§ 2 ods. 17 TP), zásada ústnosti (§ 2 ods. 18 TP) či zásada bezprostrednosti (§ 2 ods. 19 TP).

§ 291 Všeobecné ustanovenie

Na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Súvisiace ustanovenia:

§ 1, § 2, § 38, § 42, § 45, § 46, § 53, § 55, § 58, § 59, § 61a, § 65, § 124, § 131, § 164, § 170, § 177, § 192, § 239, § 243, § 256, § 289, § 290, § 292 až 301, § 318, § 326, § 328, § 331 až 334, § 340, § 343, § 346, § 349, § 352, § 353, § 355, § 361, § 362d, § 371, § 383, § 384, § 390, § 402, § 404, § 411, § 414 až 416, § 419, § 432, § 434, § 435, § 446 až 447, § 448a, § 450 až 453, § 457, § 458, § 460, § 463, § 465, § 476, § 495, § 509, § 554

Súvisiace právne predpisy:

Ústava; zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich; zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch; zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze; zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb; zákon č. 231/2019 Z. z. o výkone detencie; vyhláška č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy

K § 291

V § 291 TP je upravené pravidlo, podľa ktorého na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak zákon takúto formu zasadnutia súdu pre rozhodnutie súdu explicitne ustanovuje.

Z obsahu predmetného normatívneho pravidla možno dôvodiť na jednej strane zoskupenie osôb zákonom povolaných rozhodovať na verejnom zasadnutí a na strane druhej základnú identifikáciu procesných situácií, v ktorých sa môže verejné zasadnutie uskutočniť.

Konanie na súde každého stupňa a druhu vykonáva súd v určitom zložení (obsadení), ktoré ustanovuje zákon.

V zmysle komentovaného ustanovenia môže na verejnom zasadnutí rozhodovať **súd**. To znamená, že z vôle zákonodarcu v zákonom predpokladaných situáciách môže verejné zasadnutie vykonať tak **samosudca**, ako **aj senát** ako kolektívne zoskupenie fyzických osôb (kolektív členov senátu zložený zo sudcov alebo zložený zo sudcu a prísediacich). Z funkcie a účelu senátneho rozhodovania súdu však zároveň implicitne vyplýva, že ak je uskutočnenie verejného zasadnutia zverené senátu, tak ani predseda senátu a ani jednotliví členovia senátu ho nemôžu vykonať bez ostatných členov senátu. Uvedené však treba odlišovať od situácie, keď zákon dovoľuje predsedovi senátu o určitej otázke v rámci verejného zasadnutia rozhodnúť samostatne. Pretože aj v situáciách, keď predseda senátu môže v zmysle zákona o určitej otázke v rámci verejného zasadnutia rozhodnúť samostatne (§ 2 ods. 16 TP), verejné zasadnutie sa uskutočňuje pred senátom ako jedným kolektívnym celkom.

Procesné situácie, v ktorých rozhoduje samosudca, zákon výslovne ustanovuje (§ 2 ods. 16 TP). **Samosudca** vykonáva konanie o prečinoch a zločinoch, okrem obzvlášť závažných zločinov, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej 12 rokov. Uvedené však neplatí, ak má byť obvinenému uložený súhrnný trest alebo spoločný trest a skorší trest bol uložený v konaní pred senátom. Samosudca má rovnaké práva a povinnosti ako senát a jeho predseda. K tomu pozri najmä § 349 TP a k nemu prislúchajúci komentár.

Ak súd rozhoduje v **senáte**, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte (§ 3 ods. 3 ZS). Ak súdnicstvo vykonávajú

Konanie pred súdom

§ 340

U mladistvého súd obžalobu alebo návrh na dohodu o vine a treste doručí aj orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zákonnému zástupcovi mladistvého, prípadne aj tej osobe, s ktorou mladistvý žije v spoločnej domácnosti; ak má ustanoveného opatrovníka, obžaloba sa doručí aj jemu. Ak mladistvý v čase hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia dovŕšil devätnásť rok svojho veku, toto ustanovenie sa nepoužije.

Súvisiace ustanovenia:

§ 240, § 332 ods. 3

Súvisiace právne predpisy:

Občiansky zákonník; zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine; zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

K § 340

Trestný poriadok obsahuje výslovné ustanovenie o povinnosti súdu doručiť obžalobu alebo návrh na dohodu o vine a treste aj vybranej skupine subjektov. Jedným z nich je orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, keďže zákonodarca tým chce zabezpečiť jeho prípravu a plnohodnotnú účasť na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí o dohode o vine a treste. Následne príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately musí byť upovedomený o hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí o dohode o vine a treste, zástupca tohto orgánu má právo robiť návrhy a dávať vypočúvaným otázky, má právo na prednesenie záverečnej reči. Tomuto orgánu sa vždy doručuje rovnopis rozsudku a v zákonom stanovených prípadoch i rovnopis uznesenia (§ 344 ods. 2 TP), a je oprávnenou osobou na podávanie opravných prostriedkov v prospech mladistvého, i proti vôli mladistvého.

Obžaloba a návrh na dohodu o vine a treste sa doručuje aj zákonnému zástupcovi mladistvého, prípadne osobe, s ktorou mladistvý žije v spoločnej domácnosti. Uvedené je aktuálne vtedy, ak mladistvý v čase hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia nedovŕšil 19. rok svojho veku. Ani po dovŕšení 19. roku veku obvineného nie je účasť zákonného zástupcu na hlavnom pojednávaní vylúčená, práve naopak môže byť prínosom pre budúce výchovné pôsobenie na mladistvého.

Ak má mladistvý ustanoveného opatrovníka, doručuje sa obžaloba aj opatrovníkovi. Opatrovník je ustanovený na výkon oprávnení zákonného zástupcu mladistvého. Ide o situácie, kedy zákonný zástupca z rôznych dôvodov nemôže vykonávať svoje oprávnenia (napr. pre kolíziu záujmov v prípade trestného činu medzi súrodencami alebo trestného činu mladistvého voči svojmu rodičovi).

Judikatúra:

■ **ZSP 21/1997:** 1. Účasť zástupcu orgánu povereného starostlivosťou o mládež na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí síce zákon zásadne nevyhlasuje za nevyhnutnú, tento orgán však v zmysle ustanovenia § 297 ods. 2 Tr. por. musí byť vždy vyzrozmeneý o konaní hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia, spravidla so zachovaním aspoň trojdňovej lehoty na prípravu (§ 198 ods. 1 Tr. por.). 2. U osoby infantilnej (t. j. detinskej, nevyspelej, ktorá je na detskom stupni vývoja), s mentálnou retardáciou – duševnou zaostalosťou i ľahkého stupňa, negramotnej, sú vždy opodstatnené pochybnosti

o jej spôsobilosti náležite sa obhajovať, preto podľa § 36a ods. 1 písm. d) Tr. por. aj vo vykonávacom konaní musí mať obhajcu (nutná obhajoba).

3. Ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby rozhodol (aj neprávoplatne), že sa podmiennečne odložený trest vykoná, nenastanú účinky uvedené v ustanovení § 60 ods. 3 Tr. zák.

§ 341

Ak to vyžaduje prospech mladistvého, môže príslušný súd postúpiť vec súdu, v ktorého obvode má mladistvý trvalý pobyt, alebo súdu, na ktorom z iných dôvodov je vykonanie trestného konania so zreteľom na záujmy mladistvého najúčelnejšie.

Súvisiace ustanovenia:

§ 17, § 18, § 23

Súvisiace právne predpisy:

Ústava; Listina základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.)

Súvisiace medzinárodné právne predpisy:

Európsky dohovor; Dohovor o právach dieťaťa (oznámenie č. 104/1991 Zb.); smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody; smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní

K § 341

V konaní proti mladistvému možno uplatniť výnimku zo všeobecných pravidiel o miestnej príslušnosti súdov. Túto výnimku možno uplatniť len vo vzťahu k mladistvému. Jej podstata spočíva v tom, že ak to vyžaduje prospech mladistvého, môže príslušný súd postúpiť vec súdu, v ktorého obvode má mladistvý trvalý pobyt, alebo súdu, na ktorom z iných dôvodov je vykonanie trestného konania so zreteľom na záujmy mladistvého najúčelnejšie. Treba primárne posudzovať prospech a záujem mladistvého na postúpení veci a nie napríklad otázku rýchlosti či hospodárnosti konania. Záujem a prospech mladistvého obvineného sa prítom hodnotí z hľadiska starostlivosti spoločnosti o mládež, ktorá sa prejavuje výchovným pôsobením trestného konania na mladistvého za účelom dosiahnutia jeho nápravy a následného plnohodnotného spoločenského uplatnenia. Vychádza sa teda z objektívneho posúdenia (nie subjektívneho) toho, čo je pre mladistvého najlepšie z pohľadu naplnenia výchovného účelu trestného konania. V zmysle § 97 ods. 1 TZ účelom trestu u mladistvého je predovšetkým vychovať z neho riadneho občana, pričom trest má zároveň pôsobiť na predchádzanie protiprávnych činov a primerane chrániť aj spoločnosť; uložený trest má súčasne viesť k obnoveniu narušených sociálnych vzťahov a k začleneniu mladistvého do rodinného a sociálneho prostredia.

Úmyslom zákonodarcu pri formulácii tejto odchýlky od všeobecných zásad o miestnej príslušnosti súdu bolo vytvoriť podmienky pre náležité zisťovanie pomerov mladistvého a súčasne zaistiť potrebnú súčinnosť súdu s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, so záujmovými združeniami občanov a ďalšími organizáciami, a to v mieste, kde žije, je vychovávaný, prípadne kde pracuje. V tomto duchu je potrebné chápať pojmy „prospech“ a „záujem“ mladistvého.

PRVÁ HLAVA
VÝKON TRESTOV

Prvý diel
Všeobecné ustanovenie

§ 406

Príslušnosť vo vykonávacom konaní

(1) Rozhodnutie vykonáva, prípadne jeho výkon zariaďuje ten orgán, ktorý rozhodnutie vydal. V prípravnom konaní môže výkonom rozhodnutia alebo zariadením jeho výkonu prokurátor poveriť asistenta prokurátora. V konaní pred súdom rozhodnutie senátu vykonáva alebo jeho výkon zariaďuje predseda senátu, ktorý tým môže poveriť vyššieho súdneho úradníka.

(2) Rozhodnutia súvisiace s výkonom trestov a ochranných opatrení robí, ak nie je ďalej ustanovené inak, súd, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

(3) Opatrenia potrebné na výkon trestov a ochranných opatrení a na vymáhanie trov trestného konania robí, ak nie je ďalej ustanovené inak, predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

(4) Vykonávacieho konania sa zúčastňujú tiež orgány štátnej správy, obce a záujmové združenia občanov, a to podľa povahy vykonávacieho konania.

Súvisiace ustanovenia:

§ 2, § 4, § 5, § 10, § 26, § 162, § 176, § 181, § 349, § 407, § 408, § 423, § 428, § 562

Súvisiace právne predpisy:

Trestný zákon; zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre; zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch; zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce (zákon o výkone trestu povinnej práce); zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb; zákon č. 231/2019 Z. z. o výkone detencie

K ods. 1

Komentované ustanovenie upravuje základné pravidlá pre príslušnosť vo vykonávacom konaní. Ustanovenie sa vzťahuje nielen na súdy, ale aj na ďalšie orgány, ktoré sa zúčastňujú na výkone jednotlivých rozhodnutí, napríklad probačný a mediačný úradník (§ 3 ods. 2 ZVPP), riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody (napr. § 407 ods. 4, § 411, § 414a, § 415 TP).

Ustanovenie rozlišuje medzi **vykonávaním rozhodnutia** a **nariadením výkonu rozhodnutia**. V prípade vykonávania rozhodnutia samotný výkon rozhodnutia realizuje orgán, ktorý predmetné rozhodnutie vydal. V prípade nariadenia rozhodnutia orgán, ktorý rozhodnutie vydal, nerealizuje samotný výkon rozhodnutia, ale uskutočňuje iba úkony vo vzťahu k iným orgánom, ktoré sú podľa zákona oprávnené na výkon konkrétneho rozhodnutia napríklad § 408 ods. 1 a 2 TP (vydá príkaz na zadržanie odsúdeného na účel jeho dodania do výkonu trestu odňatia slobody a zároveň nariadi výkon trestu odňatia slobody a dodanie odsúdeného do výkonu trestu odňatia slobody), § 423 TP (predseda senátu zašle príslušnému konkurznému súdu rovnopis rozsudku bez odôvodnenia na postup podľa osobitného zákona), § 428 TP (predseda senátu zašle orgánu, ktorý podľa osobitného predpisu vykonáva správu majetku štátu, rovnopis rozsudku bez odôvodnenia na prevzatie majetku do správy).

V prípravnom konaní výkon rozhodnutia spravidla zabezpečuje prokurátor. Komentované ustanovenie umožňuje, aby prokurátor poveril výkonom konkrétneho rozhodnutia asistenta prokurátora. **Asistent prokurátora** v trestnom konaní plní úlohy podľa Trestného poriadku a osobitného zákona (§ 26 ods. 3 TP). Prokurátor môže poveriť asistenta prokurátora, aby v trestných veciach samostatne vykonával v rámci vykonávacieho konania nasledujúce úkony inak vyhradené prokurátorovi (§ 30a zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre):

- zabezpečovanie podkladov na rozhodnutie o osvedčení pri podmiennečnom zastavení trestného stíhania,
- vyhotovovanie výzvy na zaplatenie poriadkovej pokuty uloženej prokurátorom a opatrenia súvisiace s výkonom rozhodnutia o jej uložení,
- rozhodovanie o trovách trestného konania,
- rozhodovanie o znalečnom, tlmočnom a svedočnom.

V konaní pred súdom výkon rozhodnutia spravidla zabezpečuje predseda senátu (napr. § 408 až 410, § 423 TP). V niektorých prípadoch zákon vyžaduje, aby rozhodoval senát (napr. § 411 ods. 1, § 413, § 414a TP). Trestný poriadok v tomto prípade používa pojem „súd“ (porovnaj § 2 ods. 16 TP). Ak ide o rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní pred samosudcom, jeho výkon zabezpečuje samosudca (§ 349 ods. 3 TP). Predsedom senátu sa na účely tohto zákona rozumie aj samosudca (§ 10 ods. 6 TP).

Komentované ustanovenie umožňuje predsedovi senátu, resp. samosudcovi, aby zaradením výkonu rozhodnutia poveril vyššieho súdneho úradníka. **Vyšší súdny úradník** v trestnom konaní plní úlohy podľa tohto zákona a osobitného zákona. Vyšší súdny úradník môže vydať rozhodnutie alebo vykonávať iné úkony v trestnom konaní, ak tak ustanovuje tento zákon alebo osobitný zákon (§ 26 ods. 1 TP). V trestnom konaní vyšší súdny úradník koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu o (§ 8 ZSÚ):

- a) vrátení veci dôležitej pre trestné konanie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej,
- b) trovách trestného konania,
- c) ustanovovaní obhajcu,
- d) znalečnom, tlmočnom a svedočnom,
- e) započítaní väzby a trestu,
- f) ustanovení opatrovníka poškodenému v prípadoch, keď zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva.

V trestnom konaní vyšší súdny úradník vykonáva aj ďalšie opatrenia potrebné na výkon uložených trestov, ochranných opatrení a poriadkových pokút.

K príslušnosti súdu vo vykonávacom konaní pozri aj komentár k prechodným ustanoveniam § 562 TP.

K ods. 2

Vo vzťahu k odseku 1 je komentované ustanovenie vo vzťahu špeciality. Nadväzuje na pravidlo upravené v § 238 ods. 2 TP, že po podaní obžaloby alebo návrhu dohody o vine a treste prechádzajú všetky kompetencie spojené s rozhodovaním a rozhodovanie na súd. Pri príprave prejednávania veci aj pri jeho prejednávaní súd postupuje z úradnej povinnosti (*ex offico*), pričom nemôže a nemusí vyčkávať na návrhy strán. Výnimku tvorí rozhodovanie o trovách podľa § 553 ods. 2 TP.

K pojmu „súd, ktorý rozhodoval v prvom stupni“ pozri komentár k § 14 až 23 TP.

TRETIA HLAVA
VÝKON ROZHODNUTÍ VO VZŤAHU K CUDZINE

Prvý diel
Uznanie a výkon cudzieho rozhodnutia

Všeobecne k uznaniu a výkonu cudzieho rozhodnutia

Táto hlava upravuje komplexne a jednotne druhý najzávažnejší inštitút právnej pomoci v širšom slova zmysle: uznávanie cudzích trestných rozhodnutí a oddeľuje ho od inštitútu odovzdania odsúdeného na výkon trestu. Reaguje tým na skutočnosť, že ide o veľmi vyvíjajúcu sa oblasť, kde uznanie cudzích rozhodnutí bude relevantné aj v inom kontexte, než pri prevzatí odsúdeného.

Keďže ide o inštitút, ktorý je historicky novším inštitútom, nepredstavuje – na rozdiel od extradície – všeobecne akceptovaný štandard spolupráce. Preto je jeho uplatnenie – rovnako ako s ním súvisiacich inštitútov odovzdania a prevzatia odsúdených na výkon trestu a prevzatia a odovzdania výkonu podmienených trestov – možné len na základe medzinárodnej zmluvy, nie však faktickej vzájomnosti (pozri § 516 TP).

§ 515
Cudzie rozhodnutie

(1) Vykonať rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci (ďalej len „cudzie rozhodnutie“), ktorým sa uložil trest, možno na území Slovenskej republiky, len ak bolo uznané slovenským súdom.

(2) Cudzie rozhodnutie možno uznať vo výroku, ktorým

- a) bola vyslovená vina, ale uloženie trestu bolo podmiennečne odložené,
- b) bol uložený trest odňatia slobody alebo podmienený trest odňatia slobody,
- c) bol uložený peňažný trest alebo zákaz činnosti,
- d) bol premenený podmienený trest alebo peňažný trest na trest odňatia slobody,
- e) bolo vyslovené prepadnutie majetku alebo jeho časti, alebo veci alebo zhabanie veci, ak sa nachádzajú na území Slovenskej republiky (ďalej len „cudzie majetkové rozhodnutie“),
- f) bol uložený ochranný dohľad alebo detencia, alebo
- g) bol uložený trest zrušenia právnickej osoby, trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie, trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie, trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní alebo trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

(3) Cudzie rozhodnutie, ktorým sa zmenilo už uznané cudzie rozhodnutie vo výroku o vine v prospech odsúdeného, má účinky na území Slovenskej republiky bez uznania.

Súvisiace ustanovenia:

§ 478, § 516 až 521

Súvisiace právne predpisy:

Trestný zákon; zákon č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii; zákon č. 533/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v Európskej únii; zákon č. 549/2011 Z. z.

o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii; zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb; zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii

Súvisiace medzinárodné právne predpisy:

Rímsky štatút; Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb (oznámenie č. 553/1992 Zb.); Vyhlásenie Slovenskej republiky podľa článku 3 odseku 4 Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb (oznámenie č. 113/1996 Z. z.); Európsky dohovor o dohľade nad podmienične odsúdenými alebo podmienične prepustenými páchatel'ami (oznámenie č. 412/2003 Z. z.); Medziamerický dohovor o výkone trestných rozsudkov v cudzine (oznámenie č. 176/2016 Z. z.); Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu

K ods. 1

Základným východiskom pre výkon cudzích rozhodnutí v medzinárodnom práve je uplatnenie pravidla *lex fori*, teda postupu podľa právneho poriadku vykonávajúceho štátu.

V nadväznosti na hmotnoprávnu úpravu podľa § 7b TZ, v zmysle ktorej: „*Rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci možno na území Slovenskej republiky vykonať alebo môže mať iné právne účinky, len ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva alebo zákon.*“, ustanovenie upravuje podmienky a postup pri uznávaní rozhodnutí cudzích súdov, ktorými bol uložený trest.

Uznávacie konanie podľa Trestného poriadku je subsidiárne voči úprave upravenej v medzinárodných zmluvách (§ 478 TP) a špeciálnej úprave v osobitných zákonoch.

Medzi **zmluvy** upravujúce výkon cudzích rozhodnutí možno zaradiť:

- a) Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb,
- b) Vyhlásenie Slovenskej republiky podľa článku 3 odseku 4 Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb,
- c) Európsky dohovor o dohľade nad podmienične odsúdenými alebo podmienične prepustenými páchatel'ami,
- d) Rímsky štatút,
- e) Medziamerický dohovor o výkone trestných rozsudkov v cudzine,
- f) Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej.

Niektoré tresty uložené súdmi členských štátov EÚ môžu byť vykonané aj bez predchádzajúceho uznávania v zmysle komentovaného ustanovenia na základe **nasledujúcich právnych predpisov:**

- a) zákon č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii,
- b) zákon č. 533/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v Európskej únii,
- c) zákon č. 549/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii,
- d) zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii,